

1925 чылдың
август 31-де үнүп эгелээн

ШЫН

№ 7
(18282)

2013 чылдың
ЯНВАРЬ 23,
среда
Садар өртээ
5 рубль

e-mail: shyntuva@mail.ru; shyntuva@yandex.ru

НИИТИЛЕЛ-ПОЛИТИКТИГ СОЛУН

http://shyn.ru

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ХООЙЛУЛАРЫ

Тускай үндүрүлгө

«Тыва Республикада эптештирилге судьяларының дугайында» Тыва Республиканың Конституция хоойлузунуң 7 чүүлүгө өскерилгелер кириеринин дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи)
2012 чылдың ноябрь 29-та хүлээп алган

1 чүүл

1999 чылдың ноябрь 4-те № 363 «Тыва Республикада эптештирилге судьяларының дугайында» Тыва Республиканың Конституция хоойлузунуң 7 чүүлүгө («Тувинская правда», 1999 чылдың ноябрь 25-те; 2000 чылдың сентябрь 12-де, октябрь 12-де; 2004 чылдың декабрь 7-де; 2007 чылдың декабрь 13-те; 2010 чылдың декабрь 28-е; 2011 чылдың июнь 21-де, ноябрь 29-та; Шын», 2007 чылдың декабрь 13-те; 2010 чылдың декабрь 28-те; 2011 чылдың июнь 1-де, декабрь 6-да), 2 кезекти дараазында билге-биле бижип, өскерилгени кириер:

«2. Эптештирилге судьязы бүрүзүн албан-дужаалга Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизинин) регламент-биле тургускан чурум езугаар тус-тус тойлаар. Тыва Республиканың Дээди Хура-

лының (парламентизинин) депутаттарының доктааттыгын санындан хөй кезинин бадылаашкыннарын алган кижилер эптештирилге судьязының албан-дужаалыга соңгуттурган деп санадыр. Эптештирилге судьязының албан-дужаалыга томуйлаары-биле кандидатураны Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизинин) катап кириерини чурум езугаар боттандыраар.»

2 чүүл

Бо Конституция хоойлузу ону албан-езузу-биле парлаан хүнден эгелеп күштүг болур.

Тыва Республиканың Баштыңы
Ш. КАРА-ООЛ.

Кызыл хоорай
2012 чылдың декабрь 26
№ 1688 ДХ-1

«Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизинин) депутатының эрге-байдалының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер кириеринин дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи)
2012 чылдың ноябрь 29-та хүлээп алган

1 чүүл

2011 чылдың январь 17-де № 287 ДХ-1 Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизинин) депутатының эрге-байдалының дугайында Тыва Республиканың Хоойлузунга («Шын», 2011 чылдың январь 12-де; 2012 чылдың июнь 1-де; «Тувинская правда», 2011 чылдың январь 26-да, декабрь 8-те; Тыва Республиканың нормативтиг актылары, 2012 чылдың 5-те) дараазында өскерилгелерни кириер:

1) 3-кү чүүлге:

а) 5 кезең дараазында эдилге-биле бириер;

«5. Комиссияны беш кижилер составтыр тургузар. Комиссияны тургузары-биле болгаш ооң ажылының чурумун Дээди Хуралдың доктаалы-биле бадылаттырган үмү-биле тодарадыр.»;

б) 11 кезеңде Дээди Хуралдың чогуур йлу-дүрүм актызы-биле» деп сөстөрни эди Хуралдың бадылаттыгын дүрүмү-» деп сөстөр-биле солугуру;

2) 18-ки чүүлдү күжүн чидирген деп сары;

3) 22-ги чүүлге:

а) 1 кезеңде «күрүне» деп сөстү «күш-» деп сөстөр-биле солугуру;

б) 2 кезеңде «күрүне» деп сөстү «күш-» деп сөстөр-биле солугуру, «ийи чыл-» деп сөстөр-биле солугуру — 55 хуу, үш чылдан

өрү — 75 хуу» деп сөстөрни «он чылдан он беш чылга чедир — 55 хуу, он беш чылдан өрү — 75 хуу» деп сөстөр-биле солугуру;

в) 3 кезеңде «күрүне» деп сөстү «күш-ажыл» деп сөстөр-биле солугуру, «болгаш Россия Федерациязының күрүне шаңналы болгаш (азы) Тыва Республиканың күрүне шаңналы барда» деп сөстөрни немээр;

г) 4 кезеңде «күрүне» деп сөстү «күш-ажыл» деп сөстөр-биле солугуру,

д) «күрүне» деп сөстү «күш-ажыл» деп сөстөр-биле солугуру;

е) 6 кезең дараазында эдилге-биле бириер;

«6. Дээди Хуралдың депутаты болуп турар хамаатыга күш-ажыл пенсиязынга ай санының немелде төлөвирин бүдүрүлгө, организацияга болгаш албан черинге ажылдап кирип алган турда, оларның организас-хоойлу-дүрүм хевирлеринден болгаш өнчү хевиринден хамаарылга чокка түр соксадыр.»

2 чүүл

Бо Хоойлу, ону албан-езузу-биле парлаан хүнден он хонук эрткенде, күштүг болуп кириер.

Тыва Республиканың Баштыңы
Ш. КАРА-ООЛ.

Кызыл хоорай
2012 чылдың декабрь 26
№ 1692 ДХ-1

Тыва Республиканың муниципалдыг нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларының регистринин дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2012 чылдың ноябрь 29-та хүлээп алган

1 чүүл. Бо Хоойлунуң таарыштырар чүүлү

«Хоойлу 1999 чылдың октябрь 6-да 84-ФХ «Россия субъектилеринин эрге-чагыргазының хоойлужудулга (элекчи) болгаш күүсекчи органның изаастаарының ниити принциптери дугайында», 2003 чылдың октябрь № 131-ФХ «Россия Федерациязынга бер бот-башкарылганын организастаар ниити принциптеринин дугайында» нормативтиг хоойлуларга дүүштүр Тыва

Республиканың муниципалдыг нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларының регистрин (моон соңгаар — регистр дээн) организастаарының болгаш чорударының чурумун тургузуп турар.

2 чүүл. Регистрин чорударының сорулгалары болгаш принциптери

1. Регистрин дараазында сорулгалар-биле чорудар:

1) Россия Федерациязының Конституциязының болгаш федералдыг хоойлулар-

ның дээди башталгазын хандыраары-биле;

2) муниципалдыг нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларын учеттаары болгаш системажыдары-биле;

3) хамаатыларның муниципалдыг актылар дугайында шын медээлерни алыр конститусчу эргелерин амыдыралга боттандыраары-биле;

4) муниципалдыг нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларының дугайында медээлерни алыр байдалдарны күрүне эрге-чагырга органның, тус чер бот-башкарылга органның, албан-дужаалдыг кижилерге, организацияларга тургузары-биле чорудар.

2. Регистрин чорударының принциптеринге регистрде кирип турар медээлерниң онза чугулазы, долугу, ниитиге билдингир болгаш шынныг болуру хамааржыр.

3 чүүл. Регистрин чорудар талазы-биле ажылдарны организастаары

1. Регистр муниципалдыг нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларының федералдыг регистринин бир кезең болур.

2. Регистрин чорударын Тыва Республиканың Чазаның бүрүн эрге бергени Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының органы (моон соңгаар — төлээлтирген орган дээн) боттандыраар.

3. Регистрин документ хевирлиг кылдыр (саазын кырынга) болгаш программныг хандырылга үндезининге электронуг хевирге, Россия Федерациязының Юстиция яамызының ажылдап кылганы чаңгыс аай форматтар-биле болгаш протоколдар-биле дүүштүр чорудар.

4. Төлээлтирген орган регистрин чорудар болгаш организастаар айтырылгалар талазы-биле бо Хоойлу-биле таарыштыр кылбаан кезеңге хамаарыштыр нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларын хүлээп алыр.

4 чүүл. Регистрге кириер ужурлуг медээлер

1. Регистрге Тыва Республиканың тус чер бот-башкарылга органның амгы үеде күштүг болуп турар бүгү-ле нормативтиг хоойлу-дүрүм актылары (моон соңгаар — муниципалдыг актылар дээн), ооң иштинде тус чер референдумунга (хамаатыларның чыгыжыга) хоойлу-дүрүм актылары хевирлиг кылдыр хүлээп алдыгын шийтирлер, оларга немелде медээлер, оларның күштүг болур хуусаазындан хамаарылга чокка, кириер ужурлуг база ол ышкаш:

1) актыны ниитизи-биле (чаа эдилге) азы ооң кезең өскерттип (немелде кириип) турар муниципалдыг актылар;

2) актыны күш чок деп санаанының, күш чок болган деп шийтир үндүргенинин, күштүг болурунун хуусаазын узатканының, актының күжүн түр када соксатканының, күш чок болуп турарын илереткенинин дугайында дүрүмнер кирип турар муниципалдыг актылар;

3) кол актыны ниитизи-биле азы ооң кезектерин күштүг болдуруп кириеринин хуусааларының чурумун доктаадып турар, а ол ышкаш муниципалдыг актының байдалының азы ооң реквизиттерин өскерттиринин дугайында өске-даа медээлер кирип турар муниципалдыг актылар;

4) кол актыге нормативтиг эвес өскерилгелер кирип турар муниципалдыг актылар.

2. Регистрге кириер чүүлдер:

1) муниципалдыг актыларның регистрде бүрүткээн дугаарлары болгаш ай, хүнү;

2) муниципалдыг актыларның парлаттыгын (чонга чарлаттыгын) болгаш

парлаттынмаан (чонга чарлаттынмаан) сөзүглелдери;

3) муниципалдыг актыларның албан-езузу-биле парлаттыгын (чонга чарлаттыгын) дөстөринин дугайында, ол дөстөрнүн дугаарларының, ай, хүнүнүн дугайында медээлер;

4) муниципалдыг актыларның реквизиттери (актының хевирин, ону хүлээп алган органның азы актыны парлап үндүрген албан-дужаалдыг кижинин ады, актыны хүлээп алган (парлап үндүрген) ай, хүнү, ооң дугаары болгаш ады);

5) немелде медээлер;

6) муниципалдыг актының төлээлтирген органче кирген ай, хүнү.

3. Регистрге дараазында немелде медээлерни кириер:

1) төлээлтирген органның эксперт кылганының түңнелдерин;

2) муниципалдыг актыларга хамаарыштыр хүлээп алдыгын прокурорнун талазындан чоруткан актылары (сагындырыг бижиктер, удурланышкыннар, прокурорнун негелделери);

3) ниити юрисдикцияның федералдыг судтарының шийтирлери, доктаалдары болгаш тодарадылгалары;

4) федералдыг арбитраж судтарының шийтирлери, доктаалдары болгаш тодарадылгалары;

5) Тыва Республиканың Конституциязынга муниципалдыг актыларның дүгжүп турарын хынаар дугайында херектер талазы-биле Тыва Республиканың Конституция судунун шийтирлери болгаш доктаалдары;

6) монополияга удур органның сагындырыг бижиктери;

7) федералдыг хоойлунун азы Тыва Республиканың хоойлузунун үндезининге оларга дамчыдып берген күрүнениң чамдык бүрүн эргелерин тус чер бот-башкарылга органның боттандырып турарын өйлеп турар кезеңге хамаарыштыр муниципалдыг актыларның күжүн чок болдуруп азы түр када соксадыр дугайында күрүне эрге-чагырга органның актылары.

4. Регистрге дараазында муниципалдыг актыларны кирибес:

1) күрүне чажыды кирип турар медээлер бар;

2) чаңгыс катап ажыглаан соонда күжү чок болур;

3) оператив-айтышкын байдалдыг (чаңгыс катап бээр даалгалыг);

4) моон мурнунда доктааткан чурумну күүседирин организастаарынче угланган болгаш норма кирбейн турар (ооң иштинде утказы өске органның актыларының дугайында медээлер бээринге хамааржыр уткалыг муниципалдыг актылар);

5) сүме берип турар байдалдыг;

6) материалдар, машиналар, дериг-херекселдер, барааннар, янзы-бүрү бүдүрген чүүлдерни аңгылап бээринин дугайында;

7) нормативтиг эвес өске-даа муниципалдыг актылар.

5 чүүл. Муниципалдыг актыларны болгаш оларга хамааржыр немелде медээлерни регистрге кириери-биле бээринин чуруму

1. Тыва Республиканың хоорай округтарының, муниципалдыг районнарның, хоорай болгаш көдээ чурттакчылыг черлеринин баштыңнары азы оларның бүрүн эрге бергени албан-дужаалдыг кижилери төлээлтирген органче Регистрге кириери-биле муниципалдыг актыларны, а ол ышкаш оларга немелде медээлерни документ хевиринге (саазын кырынга) болгаш

электроннуг хевирге ай санының төн-чүзүндө, беш ажыл хүнүнден орайтатпайн, кириер.

2. Документ хевиринге кириген муниципалдыг актыларны бо чүүлдүн 1 кеззэнде айыттыганы муниципалдыг тургузулганың ол актыларны хүлээп алган баштыңнары шыныдып адын салыр болгаш тус чер бот-башкарылга органның таңмазын базар.

3. Электроннуг хевирге кириген муниципалдыг актыларны төлээлеттирген органче машинага номчуур херекселдерге: диск-лерге, флешкаларга азы медээ-телекоммуникация четкизиниң каналдарын таварыштыр «*.doc» форматка, Times New Roman шрифтинин № 14 хемчээлге болгаш одуруглар аразының чаңгыс хемчээлдиг интервалына чорудар.

4. Бо чүүлдүн 1 кеззэнде айыттыганы муниципалдыг тургузулганың баштыңнары регистрге кириери-биле чоруткан медээ-лерниң долу болгаш шыныын хандыраар.

6 чүүл. Муниципалдыг актыларның юридиктиг хыналдазы

1. Муниципалдыг актыларның юридиктиг хыналдазын регистрге кириери-биле оң кирген хүнүнден эгелеп боттандыраар. Муниципалдыг актыларның юридиктиг хыналдазын эрттирип тура, бирги ээлчегде, оң нормативтиг болуп турарын болгаш муниципалдыг өске-даа актылар-биле холбаалыын тодарадыр.

2. Муниципалдыг актыларның юридиктиг хыналдазын боттандырган соонда илереттинген нормативтиг эвес муниципалдыг актыларны регистрге кирибес болгаш регистрге кириери-биле ону берген албан-дужаалдыг кижиниң негелдезин езугаар аңаа дедир эгиттинген бооп болур.

7 чүүл. Муниципалдыг актыларны регистрге кириери

1. Муниципалдыг актыларны херектер эмгелээр дугайында нити дүрүмнерге дүүштүр, кирип кээп турар чагаалар демдеглээр журналга бүрүткээн соонда, 10 ажыл хүнүнүң дургузунда кириер. Муниципалдыг актыларны регистрге кирип тура, аңаа оң бүрүткээн дугаарын тыспыр.

2. Моон мурунда хүлээп алдыганы болгаш регистрге кирип каан (кол акт) актоке өскерилгелер (немелделер) кирип турар муниципалдыг акт (өскерилгелиг акт) кирип келгенде, кол актының чаа (онза чугула) эдилгезин, олче кирип турар өскерилгелерни өөренип көрбүшаан кылыр болгаш кол актының чаа (онза чугула) эдилгезинге хамаарыштыр юридиктиг экспертизаны эрттирер.

3. Муниципалдыг актыларны, бир эвес олар нормативтиг байдалдыг болза, регистрге кириер ужурулуг. Муниципалдыг актыларны, нормативтиг байдалдыг эвес-даа болза, бир эвес олар регистрге кириген муниципалдыг актыларже өскерилгелер болгаш немелделер кирип турар болза, оларны база регистрге кириер.

4. Муниципалдыг актыларны юридиктиг экспертизаны эрттирген түнелдеринден хамаарылга чокка регистрге кириер ужурулуг.

8 чүүл. Муниципалдыг актыларның юридиктиг экспертизасы

1. Муниципалдыг актыларның юридиктиг экспертизанын төлээлеттирген орган чорудар.

2. Муниципалдыг актыларның юридиктиг экспертизанын чорудуп тура муниципалдыг актының Россия Федерациязының

Конституциязынга, федералдыг конституция хоойлуларынга, федералдыг хоойлуларга, Россия Федерациязының нормативтиг өске-даа хоойлу-дүрүм актыларынга, Тыва Республиканың Конституциязынга, Тыва Республиканың хоойлуларынга болгаш нормативтиг өске-даа хоойлу-дүрүм актыларынга, муниципалдыг тургузулгунуң уставынга (моон сонгаар — хоойлужудулга дээр) дүгжүп турарын хынаарын боттандыраар.

3. Юридиктиг экспертизаны муниципалдыг актыны регистрге кириген хүнүнден эгелеп, 30 ажыл хүнүнүң дургузунда чорудар. Немелде хыналда чорудары херек болуп турар муниципалдыг актыларның (үш арындан хөй хемчээлдиг азы немелде материалдарны өөренип көөрү херек апарган таварылгада) юридиктиг экспертизанын эрттирер хуусаазын 10 ажыл хүнүнден хөй эвес хуусаага узаткан бооп болур.

Муниципалдыг актыларның юридиктиг экспертизанын түнелдерин езугаар нити түнел бижикти үндүрер.

4. Бир эвес юридиктиг экспертизанын түнелдерин езугаар муниципалдыг актының хоойлужудулгага дүүшпези илерээн таварылгада, эксперттин нити түнелин сайгарып көөрү-биле айыткан муниципалдыг актыны хүлээп алган чогуур муниципалдыг тургузулгунуң баштыңыңче азы тус чер бот-башкарылга органыңче 10 хонук дургузунда чорудар.

9 чүүл. Түнел дүрүмнер

1. Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан хүнүнден, он хонук эрткенде, күштүг болур.

2. Бо Хоойлунуң күштүг болуп кирген хүнүнден эгелеп дараазында хоойлуларны күжүн чидирген деп санаар.

2008 чылдың июль 7-де № 683 УХ-II «Тыва Республикада муниципалдыг хоойлу-дүрүм актыларының регистриниң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузун («Тувинская правда», 2008 чылдың август 21-де; «Шын», 2008 чылдың сентябрь 2-де);

2008 чылдың ноябрь 28-те № 954 УХ-II «Тыва Республикада муниципалдыг хоойлу-дүрүм актыларының регистриниң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунуң 5 чүүлүңе өскерилгелер кириериниң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузун («Тувинская правда», 2008 чылдың декабрь 4-те; «Шын», 2008 чылдың декабрь 9-та);

2009 чылдың декабрь 31-де № 1615 УХ-II «Тыва Республикада муниципалдыг хоойлу-дүрүм актыларының регистриниң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунче өскерилгелер кириериниң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузун («Шын», 2010 чылдың январь 19-та; «Тувинская правда», 2010 чылдың февраль 18-те);

2011 чылдың декабрь 12-де № 1065 ДХ-I «Тыва Республикада муниципалдыг хоойлу-дүрүм актыларының регистриниң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунуң 3 чүүлүнүң 4 кеззэн болгаш 4 чүүлүнүң 3 кеззэн күжүн чидирген деп санаарының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузун («Тувинская правда», 2011 чылдың декабрь 20-де; «Шын», 2011 чылдың декабрь 20-де).

Тыва Республиканың Баштыңы Ш. КАРА-ООЛ.

Кызыл хоорай

2012 чылдың декабрь 26

№ 1694 ДХ-I

«Административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында Тыва Республиканың кодекси» Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер кириериниң дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи)
2012 чылдың ноябрь 29-та хүлээп алган

1 чүүл

2008 чылдың декабрь 30-де № 905 УХ-II «Административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында Тыва Республиканың кодекси» Тыва Республиканың Хоойлу-

зунга («Шын», 2009 чылдың январь 22-де, июль 23-те, ноябрь 12-де; 2010 чылдың май 13-те; 2011 чылдың январь 13-те, июнь 21-де, июль 16-да, ноябрь 29-та; 2012 чылдың июль 24-те; «Тувинская правда», 2009

чылдың январь 30-де, август 6-да, ноябрь 17-де; 2010 чылдың май 6-да; 2011 чылдың январь 13-те, июнь 21-де, июль 14-те, ноябрь 29-та; 2012 чылдың июль 19-та) дараазында өскерилгелерни кириер:

1) 3.8 чүүлдү күжүн чидирген деп санаар;

2) 3.9 чүүлдү күжүн чидирген деп санаар;

3) 3.10 чүүлде «концессиялар» деп сөстү «конфессиялар» деп сөс-биле солуур;

4) 3.12 чүүлдү күжүн чидирген деп санаар;

5) 3.13 чүүлдү күжүн чидирген деп санаар;

6) 3.15 чүүлде:

а) адынга «болгаш тус чер бот-башкарылга органның» деп сөстөрнү немээр;

б) 1 кеззэнде «Тыва Республиканың Чааза» деп сөстөрнү соонга «болгаш тус чер бот-башкарылга органның» деп сөстөрнү немээр;

7) 6 эгени күжүн чидирген деп санаар;

8) 7 эгени күжүн чидирген деп санаар;

9) 8.1 чүүлдү күжүн чидирген деп санаар;

10) 8.2 чүүлдү күжүн чидирген деп санаар;

11) 12.1 чүүлдүн 1 кеззэнде «күрүне эрге-чагырга органының өске күрүне органының албан-дужаалдыг кижизи» деп сөстөрнү «Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырганының органының албан-дужаалдыг кижизи» деп сөстөр-биле солуур;

12) 12 эгени дараазында уткалыг 12.11 чүүл-биле немээр:

«12.11 чүүл. Тыва Республикага уругнуң эргелериниң талазы-биле төлээниң хоойлу езугаар ажыл-чорудулгазынга шалтыктаары

1. Тыва Республикага уругнуң эргелериниң талазы-биле төлээниң ажыл-чорудулгазынга оң шийтиринге салдар чедирер со-рулга-биле холгаарлаары — 1000-дан 2000 рубль чедир хемчээлге административтиг торгаалды онаарыга чедирер.

2. Тыва Республикага эргелериниң талазы-биле төлээниң хоойлу езугаар негелделерин албан-дужаалдыг күүсетпези — 2000-дан 3000 рубль чедир хемчээлге административтиг торгаалды онаарыга чедирер.

3. Тыва Республикага уругнуң эргелериниң талазы-биле төлээниң ажыл-чорудулгазының өске хевиринге шалтыктаары — 1000-дан 3000 рубль чедир хемчээлге административтиг торгаалды онаарыга чедирер.»

13) 13.1 чүүлдү күжүн чидирген деп санаар;

14) 13.2 чүүлдү күжүн чидирген деп санаар;

15) 13.3 чүүлдүн 2 кеззэн күжүн чидирген деп санаар;

16) 13.4 чүүлдү күжүн чидирген деп санаар;

17) 14 эгени дараазында эдилге-биле бижиир:

«14 эге. Административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында протоколдарны тургузары болгаш херектерни сайгарары

14.1 чүүл. Эптештирилге судьялары болгаш административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында херектер көөр кылдыр төлээлеттирген органның

Бо кодекс-биле көрдүнген административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында херектерни бо кодекстин 14.3 чүүлү-биле доктааткан компетенциязының кызыгаарының иштинге дараазында кижилер көөр:

1) эптештирилге судьялары;

2) назы четпээннерниң херектерин болгаш оларның эргелерин камгалаар талазы-биле Тыва Республиканың хоойлузу-биле дүүштүр тургустунган комиссиялар;

3) Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырганының төлээлеттирген органның;

4) Тыва Республиканың хоойлузу-биле дүүштүр тургустунган административтиг комиссиялар.

14.2 чүүл. Албан-дужаалдыг кижилерниң

административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында херектер көөр та биле бүрүн эргелери

Бо кодекс-биле көрдүнген административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында херектерни бо кодекстин 14.1 лүнүң 3 пунктузунда айыткан органның мурундан дараазында кижилер көөр:

1) Тыва Республиканың күүсекчи чагырганының чогуур органның тукчулары, оларның оралакчылары;

2) Тыва Республиканың күүсекчи чагырганының чогуур органның с турлуг кезектериниң удуртукчулары, оларның оралакчылары;

3) федералдыг хоойлулар-биле, болза Россия Федерациязының Президентизиниң азы Россия Федерациязы Чаазааның нормативтиг хоойлу-дүрүм актылары-биле, Тыва Республиканың хоойлулары-биле, чок болза Тыва Республиканың азы Тыва Республиканың Чаазааның нормативтиг хоойлу-дүрүм актылары-дүүштүр хайгаарал азы контроль чер хүлээлгезин боттандырып турар өскү албан-дужаалдыг кижилер.

14.3 чүүл. Эптештирилге судьялары болгаш административтиг хоойлу-дүрүм чоруктар дугайында херектер талазы-биле органның компетенция

Бо кодекс-биле көрдүнген административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында херектерни:

1) бо кодекстин 2.1, 2.5 (албан-дужаалдыг кижилерге болгаш юридиктиг эргелерге хамаарыштыр), 3.5, 3.10, 10.1, 10.3, 10.4, 10.5, 10.7, 12.1 — 12.6 — 12.9, 12.11, 13.5 — 13.7 чүүл-биле көрдүнген административтиг хос дүрүм үрээр чоруктар дугайында херектерни — эптештирилге судьялары;

2) назы четпээннерниң кылганы, ышкаш бо кодекстин 2.4, 2.5 (хамаатыл хамаарыштыр) болгаш 13.3 чүүлдерин көрдүнген административтиг хоойлу-дүрүм чоруктар дугайында херектерни Тыва Республиканың муниципалдыг органның болгаш хоорай округтары тургустунган назы четпээннер херектер болгаш оларның эргелерин камгалаар талазы-биле комиссиялар;

3) бо кодекстин 3.3, 4.1, 4.2, 4.7, 4.10 — 4.11 чүүлдерин көрдүнген административтиг хоойлу-дүрүм чору дугайында херектерни — күрүнениң логтук контролон боттандырып турар Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырганының органның;

4) бо кодекстин 2.2, 2.3, 3.1, 3.4, 3.6, 3.7, 3.11, 3.14, 4.3, 4.9 чүүлдерин 5 эгези-биле, 8.3 чүүлү-биле, 9 эгези-биле, 10.2, 10.6, 11.1, 11.2 болгаш 12.5 чүүл-биле көрдүнген административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында херектерни — Тыва Республиканың муниципал тургузулганының административтиг комиссиялары;

5) Тыва Республиканың республика бюджетиниң акша-хөреңгизинге хамаарыштыр бо кодекстин 13.5-13.7 чүүлдерин көрдүнген административтиг хоойлу-дүрүм чоруктар дугайында херектерни Тыва Республиканың Саң-хөө-бюджет гааралының талазы-биле албаны; тус бюджеттериниң акша-хөреңгизинге хамаарыштыр — Тыва Республикада муниципалдыг тургузулганың саң-хөө органның;

6) бо кодекстин 3.15 чүүлү-биле көрдүнген административтиг хоойлу-дүрүм чоруктар дугайында херектерни Тыва Республиканың ажыл-чорудулга чамдык хевирлерин лицензиялаар бол хайгаараар талазы-биле албаны.

14.4 чүүл. Административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында херектер талазы-биле ажылдаары болгаш административтиг кеземчелер тургузарының дугайы доктаалдарны күүседир

Бо кодекс-биле көрдүнген административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чорук дугайында херектер талазы-биле ажылдаары болгаш административтиг кеземчелер тургузарының дугайында доктаалдар

үүседирин Россия Федерациязының административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында кодекс-биле дүүштүр боттандыар.

14.5 чүүл. Административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында протоколдар тургузар кылдыр төлээлеттирген албан-дужаалдыг кижилер

1. Бо кодекс-биле көрдүнген административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында протоколдарны административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында херектерни көөр кылдыр төлээлеттирген органнарның албан-дужаалдыг кижилери бо кодекс-тин 14.3 чүүлү-биле дүүштүр турзар.

2. Бо чүүлдүн 1 кезээ-биле көрдүнген тарылгалардан аңгыда, бо кодекс-биле көрдүнген административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында протоколдарны тургузар эргелиг кижилер:

1) бо кодекс-тин 2.4, 2.5, 3.1, 3.3, 3.4, 3.5, 3.7, 3.11, 3.14, 3.15, 4.3, 4.9, 4.10, 4.11 үлдери-биле, 5 эге-биле, 8.3 чүүлү-биле, 12.1 — 12.9 чүүлдери-биле, а ышкаш административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында херек оттурткан жи бодунга хамаарыштыр хоойлу-дүрүм ээшкини барында болгаш (азы) административтиг кеземче тургусканынга удурлал турар болза, 11.2 чүүлү-биле көрдүнген административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында — иштики херектер органнарның албан-дужаалдыг кижилери (полиция ажылдакчылары);

2) бо кодекс-тин 9.2 — 9.6, 13.5 — 13.7 (республика бюджетинин акшар-енгизинин кезээнге) чүүлдери-биле көрдүнген административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында, күрүне конюнуң (хайгааралының) органының албан-дужаалдыг кижилеринин хоойлу езугаар ыл-чорудулгазынга шаптыктаары дээш Россия Федерациязының административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында декретинин 19.4.1 чүүлү-биле көрдүнген

ген административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында — Тыва Республиканың Саналга палатазының албан-дужаалдыг кижилери;

3) бо кодекс-тин 2.2 болгаш 2.3 чүүлдери-биле көрдүнген административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында — Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының чонунуң кадыын камгалаар талазы-биле төлээлеттирген органының албан-дужаалдыг кижилери;

4) бо кодекс-тин 5 эгези-биле көрдүнген административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында — күрүненн ветеринария хайгааралының органнарының албан-дужаалдыг кижилери;

5) бо кодекс-тин 2.4, 2.5 болгаш 13.3 чүүлдери-биле көрдүнген административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында — назы четпээннер херектеринин болгаш оларның эргелерин камгалаар талазы-биле комиссияларның албан-дужаалдыг кижилери;

6) бо кодекс-тин 2.1 чүүлү-биле көрдүнген административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында — Россия Федерациязының дамчытканы чонну ажылга хараа тударында дуза көргүзүр талазы-биле бүрүн эргелерин боттандырып турар Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органының албан-дужаалдыг кижилери;

7) бо кодекс-тин 12.11 чүүлү көрдүнген административтиг хоойлу-дүрүм үрээр чоруктар дугайында — Тыва Республикада Уругнуң эргелеринин талазы-биле төлээлекчинин аппаратының албан-дужаалдыг кижилери.

2 чүүл

Бо хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан хүнден он хонук эрткенде, күштүг болуп кирер.

Тыва Республиканың Баштыңы Ш. КАРА-ООЛ.

Кызыл хоорай

2012 чылдың декабрь 26

№ 1696 ДХ-1

Тыва Республиканың девискээринге хөй-ниити хемчеглерин эрттиреринин айтырыгларынга хамаарыштыр Тыва Республиканың чамдык хоойлужудулга актыларынче өскерилгелер кириренин дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2012 чылдың ноябрь 29-та хүлээп алган.

1 чүүл

2006 чылдың май 17-де № 1777 УХ-1 Тыва Республиканың девискээринге хөй-ниити хемчеглерин эрттиреринин дугайында дыйнадыгны бээринин чурумунун дугайында Тыва Республиканың Хоойлузунун Шын, 2006 чылдың май 25-те; 2011 чылдың июнь 21-де; «Тувинская правда», 2011 чылдың июнь 2-де; 2011 чылдың июнь 2-де) 3 чүүлүнге, ону дараазында эдилгеле бижи, өскерилгени кириер:

1) 2-ги чүүлге:

а) 1 кезээнде «тус чер бот-башкалганың төлээлеттирген органы» деп термини «администрациязы» деп сөс-биле турар, «хоорай азы көдээ суурнуң» деп термини ал кааптар;

б) 3 кезээниң бирги домаан ал кааптар;

2) 3-кү чүүлдү дараазында эдилгеле-биле кириер:

«3 чүүл. Хөй-ниити хемчеглерин эрттиреринин дугайында дыйнадыр»

1. Хөй-ниити хемчеглерин эрттиреринин айында дыйнадыгны (чаңгыс кижикчи эрттирип турары хуралдан болгаш удурланышкын хөөнүн илередиринден аңгыда) организастап турар кижилер «Хуралдар, митингилер, демонстрациялар, чыскаалдар болгаш удурланышкын хөөнүн илередирин дугайында» Федералдыг хоойлунуң үүлүнде айыттыгган хуусааларда, бижик хевирге кириер:

1) ийи база элээн каш муниципалдыг органнарның болгаш хоорай округтарының азында кожа чыдар девискээрлерге хөй-ниити хемчеглерин эрттирер болза, - Тыва Республиканың Чазаның бүрүн эрге берин Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органынче;

2) 2 кезээнде «орук шимчээшкенин айыыл чок чоруунуң талазы-биле күрүне хайгааралын болгаш контролон боттандырып турар Тыва Республиканың күрүне эрге-чагыргазының органынче» деп сөстөрни «орук шимчээшкенин айыыл чок чоруунуң талазы-биле күрүне хайгааралын боттандыра кылдыр төлээлеттирген күүсекчи эрге-чагырганың федералдыг органынче» деп сөстөр-биле солуур;

3) 4 кезээнде «транспорт херекселдеринин шимчээшкенин хандыра сорулгалар-биле хөй-ниити хемчеглерин организастап турар кижилерге ону кыдында турар девискээрге эрттирерин сүмелээр эргелиг» деп сөстөрни «транспорт херекселдеринин шимчээшкенин хандыра сорулгалар-биле

хөй-ниити шимчээшкенин организаторуна ону кыдында турар девискээрге эрттиреринин дугайында барымдаалыг саналды медээ кылдыр чедирер» деп сөстөр-биле солуур;

4) 6 кезээнде «бодунуң компетенциязының иштинге хүлээп алыр эргелиг» деп сөстөрни «бодунуң компетенциязының иштинге хүлээп алыр» деп сөстөр-биле солуур.

3 чүүл

Бо хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан хүнден он хонук эрткенде, күштүг болуп кирер.

Тыва Республиканың Баштыңы Ш. КАРА-ООЛ.

Кызыл хоорай

2012 чылдың декабрь 26

№ 1698 ДХ-1

Тыва Республиканың девискээринге хөй-ниити хемчеглерин эрттиреринин чамдык айтырыгларының дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2012 чылдың ноябрь 29-та хүлээп алган.

Бо хоойлуну 2004 чылдың июнь 19-та № 54-ФХ «Хуралдар, митингилер, демонстрациялар, чыскаалдар болгаш удурланышкын хөөнүн илередиринин дугайында» Федералдыг хоойлунуң (моон соңгаар — «Хуралдар, митингилер, демонстрациялар, чыскаалдар болгаш удурланышкын хөөнүн илередиринин дугайында» Федералдыг хоойлу дээр) чамдык дүрүмнерин боттандыра сорулгалар-биле хүлээп алган болгаш ооң күжү шажынчы чаңылдар болгаш езулалдар эрттиреринге, а ол ышкаш культура-массалыг, спортчу болгаш Тыва Республиканың күрүне эрге-чагыргазының органнарының азы тус чер бот-башкарылга органнарының шиитпири-биле эрттирип турар өске-даа хемчеглерге хамаарыштыр тарава.

1 чүүл

Кижинин болгаш хамаатының эргелерин болгаш хостуг эргезин камгалаар, «Хуралдар, митингилер, демонстрациялар, чыскаалдар болгаш удурланышкын хөөнүн илередиринин дугайында» Федералдыг хоойлу-биле дүүштүр хөй-ниити хемчеглерин эрттирери хоруглуг черлерге немелде хоойлу-дүрүмнү, корум-чурумну, хөй-ниитинин айыыл чок чоруун хандыра сорулгалар-биле хуралдар, митингилер, чыскаалдар, демонстрациялар эрттирери хоруглуг черлерин тодарадыр:

1) амыдырал хандырылга объектилеринин, транспорт болгаш социал инфраструктураларның, харылзааның ажылдаарында үрелишкын чедирер, чадаг кижилеринин болгаш (азы) транспорт херекселдеринин шимчээшкенин, чок-ла болза хамаатыларның чуртталга бажың-балгаттарында азы транспорт болгаш социал инфраструктураларның объектилеринче, ооң иштинде вокзалдарже, аэропорттарже киреринге моондак тургузар черлерин;

2) садыг-оюн-тоглаа комплекстери (төптер), рыноктар, уруглар болгаш өредилге, социал албан черлери, культ болгаш медицина организациялары, а ол ышкаш олче аңгылаан девискээрлер, объектилер болгаш улуг тудуглар хамааржыр черлерин;

3) Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизинин), Тыва Республиканың Чазаның, Тыва Республиканың муниципалдыг тургузгаларының тус чер чагыргаларының, иштики херектер органнарының ээлеп турар бажың-балгаттарының шуут чанында турар девискээрлерин;

4) хуу кижилеринин азы юридиктиг эргелиг черлеринин өнү эргезинге азы өске-даа эт-сеп эргезинге хамааржыр турар девискээрлерин, бир эвес хөй-ниити хемчеглерин эрттиреринге ол девискээринин ээзинин (эдилекчинин) бижимел чөпшээрели чок болган таварылгада;

5) Россия Федерациязының чоннарының Тыва Республиканың девискээринде турар культурлуг салгалының объектилеринге (төгү болгаш культура тураскаалдарында) 20 метрден чоок чыдар девискээрге.

2 чүүл

Хөй-ниити ужур-дузалыг айтырыглары коллективтиг сайгарарында болгаш хөй-ниитинин хөөнүн илередиринге, а ол ышкаш ниитилел-политиктиг онза чугула айтырыгларга хамаарыштыр хөй-ниити сагал-оналын хөй-ниитиге илередиринге хамаатыларның массалыг киржилгезинге ниити тускай аңгылап каан азы таарыштырган черлерин (моон соңгаар — тускай аңгылап каан черлер дээр) Тыва Республиканың Чазыа «Хуралдар, митингилер, демонстрациялар, чыскаалдар болгаш удурланышкын хөөнүн илередиринин дугайында» Федералдыг хоойлунуң болгаш бо хоойлунуң дүрүмнерин барымдаалап тодарадыр.

3 чүүл

1. Тускай аңгылаттыг черлерин, чурум езугаар, оларның херээн езугаар, санитарлыг нормаларны болгаш дүрүмнерин, өртке айыыл чок чоруктуң дүрүмнерин савыгашаан, ажылгаар.

2. Элээн каш хөй-ниити хемчеглеринин организаторлары тускай аңгылап каан черлерге чаңгыс ол-ла үеде хөй-ниити хемчеглерин эрттиреринин дугайында дыйнадышкыннар чоруткан таварылгада, тускай аңгылаан черни ажылгаарының оочурун Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының төлээлеттирген органы азы тус чер бот-башкарылгазының төлээлеттирген органы чогуур дыйнадыг алган үени барымдаалап тодарадыр.

3. Тускай аңгылаттыг черлерин долдур чыгылып келиринин нормазын — чаңгыс кижинин бир дөрбелчин метрге шаптараазын чокка турарында санаар. Хөй-ниити хемчеглеринге кирип турар болгаш, ону эрттиреринин дугайында дыйнадышкын негеттинмес кижилеринин эң хөй саны 100 кижилер болур.

4 чүүл

Хөй-ниити хемчеглерин эрттирер черге девискээрин (бажың-балгатты) долдур чыгылып келиринин нормазын, бир эвес хөй-ниити хемчеглерин эрттирери күүсекчи эрге-чагырганың федералдыг органнарының, Тыва Республиканың күрүне эрге-чагыргазының органнарының девискээр кезектеринин оран-саваларында шуут кожа чыдар девискээрлерде планнаттынып турар болза, Тыва Республиканың Чазыа тургузар.

5 чүүл

1. Бо хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан хүнден он хонук эрткенде, күштүг болуп кирер.

2. Тыва Республиканың Чазыага болгаш Тыва Республиканың муниципалдыг тургузгаларының тус чер бот-башкарылга органнарынга бо хоойлудан үнүп турар хоойлу-дүрүм актыларын хүлээп алырын сүмелээр.

Тыва Республиканың Баштыңы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай

2012 чылдың декабрь 26

№ 1700 ДХ-1

**«Тыва Республиканың девискээринде тускай тургузар черге транспорт херекселдерин тургузарының, оларны кадагалаарының, тургузарда болгаш кадагалаарына чарыгдалдарны төлээринин, транспорт херекселдерин эгидер чурумунуң дугайында»
Тыва Республиканың Хоойлузунуң 4 чүүлүгө өскерилге кириеринин дугайында**

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи)
2012 чылдың ноябрь 29-та хүлээп алган

1 чүүл

2012 чылдың июнь 14-те № 1380 ДХ-1 «Тыва Республиканың девискээринде тускай тургузар черге транспорт херекселдерин тургузарының, оларны кадагалаарының, тургузарда болгаш кадагалаарына чарыгдалдарны төлээринин, транспорт херекселдерин эгидер чурумунуң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунуң («Тувинская правда», 2012 чылдың июнь 19-та; «Шын», 2012 чылдың июнь 26-да) 4 чүүлүнүн 2 кезээнге «хонукта» деп сөстү

**«Бойдус болгаш техногенниг характерлиг онза байдалдардан чурттакчы чонну болгаш девискээрлерни камгалаарының дугайында»
Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер кириеринин дугайында**

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи)
2012 чылдың ноябрь 29-та хүлээп алган

1 чүүл

1996 чылдың август 27-де № 578 «Бойдус болгаш техногенниг характерлиг онза байдалдардан чурттакчы чонну болгаш девискээрлерни камгалаарының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга («Тувинская правда», 1996 чылдың октябрь 10-да; 2001 чылдың сентябрь 18-те; 2004 чылдың июль 27-де, ноябрь 16-да, декабрь 31-де; 2007 чылдың август 2-де; 2008 чылдың декабрь 31-де; 2010 чылдың февраль 11-де; 2011 чылдың январь 26-да, апрель 5-те, декабрь 20-де; «Шын», 2001 чылдың август 21-де, сентябрь 27-де; 2004 чылдың июль 21-де, ноябрь 23-те; 2007 чылдың август 9-та; 2008 чылдың декабрь 30-де; 2010 чылдың январь 19-та, декабрь 28-те; 2011 чылдың апрель 2-де, декабрь 15-те) дараазында өскерилгелерни кириер:

1) 1-ги чүүлге:

а) дараазында уткалыг алдыгы кезекти немээр:

«Тыва Республиканың онза байдалдарны болдурбас болгаш узуткаар талазы-биле эргелел органнының ажылдаарының чуруму болгаш девискээр системазының күштери дээрге, онза байдалдың айылының баш бурунгаар көрүүшкүнүнден болгаш онза байдалдың тыптырындан, байдалындан хамаарыштыр тодарадыр, Тыва Республиканың онза байдалдарны болдурбас болгаш узуткаар талазы-биле эргелел органнының ажыл-чорудулгазын болгаш девискээр системазының күштерин организастаарының чуруму болгаш беле турарының бедиткен чурумун доктаадып турда ол органнының болгаш күштеринин хүн бүрүнүн ажыл-чорудулга чурумунга чорудуп турар кол хемчеглери болур.»;

б) дараазында уткалыг чедиги кезекти немээр:

«Онза байдалга хамаарылга кылырының деңгели (моон соңгаар — хамаарылга кылыр деңгел дээр) дээрге, Тыва Республиканың онза байдалдарны болдурбас болгаш узуткаар талазы-биле эргелел органнының болгаш девискээр системазының күштеринин Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнындан, тус чер бот-башкарылга органнындан болгаш организациялардан, онза байдалдарның классификациязындан болгаш онза байдалдың хөгжүүрүнүн шынарындан хамаарыштыр, онза байдалдардан чурттакчы чонну болгаш девискээрлерни камгалаар талазы-биле немелде хемчеглери хүлээп алыры негеттинип турар, онза байдалдарны узуткаарына беле турарының байдалы болур.»;

2) дараазында уткалыг 41 чүүлдү немээр:

«41 чүүл. Тыва Республиканың онза байдалдарны болдурбас болгаш узуткаар талазы-биле эргелел органнының болгаш девискээр системазының күштеринин

«үш шакта» деп сөстер-биле солуп, өскерилгени кириер.

2 чүүл

Бо Хоойлу, ону албан-езузу-биле парлаан хүнден он хонук эрткенде, күштүг болуп кирер.

Тыва Республиканың Баштыңы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай
2012 чылдың декабрь 26
№ 1702 ДХ-1

ажылдаары

Тыва Республиканың онза байдалдарны болдурбас болгаш узуткаар талазы-биле эргелел органны болгаш девискээр системазының күштери дараазында чурум-биле ажылдаар:

а) хүн бүрүнүн ажылы — онза байдал тыптырының айылы чок турда;
б) беле турары — онза байдалдың тыптыр айылы турда;
в) онза байдал — онза байдал тывылганда болгаш ону узуткап турда.

Тыва Республиканың онза байдалдарны болдурбас болгаш узуткаар талазы-биле эргелел органнының болгаш девискээр системазының күштеринин ажыл-чорудулгазын организастаарының чурумун болгаш ол органнының болгаш күштеринин хүн бүрүнүн ажыл-чорудулгазының, беле турарының бедиткен чурумунга азы онза байдал чурумунга эрттирп турар кол хемчеглерин Тыва Республиканың Чазаа тодарадыр.

Тыва Республиканың онза байдалдарны болдурбас болгаш узуткаар талазы-биле девискээр системазының күштерин болгаш херекселдерин онза байдалдарны болдурбазына болгаш узуткаарына кириштирп турар онза байдалдар уруктарына, онза байдалдарның классификациязына болгаш онза байдалдың хөгжүүрүнүн шынарына, а ол ышкаш чурттакчы чоннуң амы-тынының айылы чок чорунга салдар чедирп турар болгаш онза байдалдардан чурттакчы чонну болгаш девискээрлерни камгалаар талазы-биле немелде хемчеглер хүлээп алыры негеттинип турар өске-даа чылдагааннардан беле турарының азы онза байдалдың бедиткен режимин доктаадып турда, хамаарылга кылырының дараазында деңгелин бирээзин тургузар:

а) хамаарылга кылыр объект деңгели — онза байдалдың зонасында таваржы берген организацияның күштери болгаш дериг-херекселдери-биле, бир эвес онза байдал зоназы ол организацияның девискээринин иштинде турар болза, онза байдалдарны узуткап турда организацияның удуртукчузунуң шийтири-биле;

б) хамаарылга кылыр тус чер деңгели: бир суурнуң девискээринде онза байдал зонасында таваржып турар организацияларның болгаш тус чер бот-башкарылга органнының күштери болгаш дериг-херекселдери-биле онза байдалдарны узуткап турда, суурнуң баштыңының шийтири-биле;

суур аразының девискээрин азы ийи болгаш оон хей суурларның девискээрин, азы болза суурларның болгаш суур аразының девискээринде чедип турар, онза байдал зонасында таваржып турар организацияларның болгаш тус чер бот-башкарылга органнының күштери болгаш дериг-хе-

рекселдери-биле онза байдалды узуткап турда, бир эвес онза байдал зоназы бир муниципалдыг районнуң девискээринин иштинде турар болза, муниципалдыг районнуң баштыңының шийтири-биле;

онза байдал зонасында таваржып турар организацияларның болгаш тус чер бот-башкарылга органнының күштери болгаш дериг-херекселдери-биле онза байдалды узуткап турда, бир эвес онза байдал зоназы хоорай округунуң девискээринин кызыгаарының иштинде турар болза, хоорай округунуң баштыңының шийтири-биле;

в) хамаарылга кылырының регионалдыг (муниципалдар аразының) деңгели — ийи болгаш оон хей муниципалдыг районнарның девискээрлерин, муниципалдыг районнуң болгаш хоорай округунуң девискээринде онза байдал зонасында таваржып турар Тыва Республиканың организацияларының, тус чер бот-башкарылгазының органнының болгаш күрүнэ эрге-чагырга органнының күштери болгаш дериг-херекселдери-биле онза байдалды узуткап турда, бир эвес онза байдал зоназы республика девискээринин иштинде турар болза, Тыва Республиканың Баштыңының — Тыва Республиканың Чазааның Даргазының шийтири-биле.

Тыва Республиканың онза байдалдарны болдурбас болгаш узуткаар талазы-биле чогуур эргелел органнына болгаш девискээр системазының күштеринге беле турарының болгаш онза байдалдар чурумун доктаадып турда база ол ышкаш хамаарылга илередир деңгелди тургузуп турда, бо чүүлдүн 3 пунктузу-биле тодартынган күрүнэ эрге-чагыргазының органы азы албан-дужаалдыг кижиле ол ажылдарны кылыры дээр Россия Федерациязының хоойлужудулгазы-биле болгаш Тыва Республиканың хоойлужудулгазы-биле дүүштүр харысалгалыг удуртукчу онза байдалды узуткаар талазы-биле ажылы тодарадып болур болгаш онза байдалдардан чурттакчы чонну болгаш девискээрлерни камгалаар талазы-биле дараазында немелде хемчеглери хүлээп алыр:

а) онза байдалдарның айылы бар девискээрге, а ол ышкаш онза байдал зоназына кижилерин болгаш транспорт херекселдеринин кирерин кызыгаарлаар;

б) онза байдалдар зонасында турар материалдыг курлавырларны, күрүнениң материалдыг курлавырларындан аңгыда, тардыр арттыраарының чурумун тодарадыр;

в) транспорт херекселдерин, харылзаа болгаш дыңнадылар кылыр херекселдерин, а ол ышкаш күрүнэ эрге-чагырга органнының, тус чер бот-башкарылга органнының болгаш организацияларның өске-даа эт-хөреңгизин ажылдаарының чурумун тодарадыр;

г) онза байдалдар зонасында таварышкан организацияларга, бир эвес ол организацияның ажылдакчыларының болгаш ол девискээрге турар өске-даа хамаатыларның амы-тынына айылы чок болурун айылы бар болза, ажыл-чорудулганы түр соксадыр;

д) кижинин болгаш хамаатының эргелерин болгаш хостуг эргелерин кызыгаарлаарын турар болгаш чурттакчы чонну болгаш

девискээрлерни онза байдалдардан галаарыне, онза байдалдарны болду болгаш узуткаар болгаш ооң багай сарын эвээжидир талазы-биле эргежокчу байдалдарны тургузарыне угланган, байдалдарның хөгжүп тараарын кызылап турар хемчеглерни боттандыраар.»;

3) 10-гу чүүлге:

а) 1 кезээнге:

адаанга дараазында уткалыг «0» п туну немээр:

«о) Тыва Республиканың онза байдалдарны болдурбас болгаш узуткаар талазы-биле чогуур эргелел органнына болгаш девискээр системазының күштеринге беле турарының азы онза байдалдың бедит чурумун кириер;»;

адаанга дараазында уткалыг «п» п туну немээр:

«п) хамаарылга кылыр регионалдыг (муниципалдар аразының) деңгелди Хоойлуң 41 чүүлүнүн үшкү кезээ-б доктааткан чурум езугаар тургузар.»;

б) 2 кезээнге:

адаанга дараазында уткалыг «к» п туну немээр:

«к) Тыва Республиканың онза байдалдарны болдурбас болгаш узуткаар талазы-биле чогуур эргелел органнына болгаш девискээр системазының күштеринге беле турарының азы онза байдалдың бедит чурумун кириер;»;

адаанга дараазында уткалыг «л» п туну немээр:

«л) хамаарылга кылыр тус чер деңгел бо Хоойлуң 41 чүүлүнүн үшкү кезээ-б тургускан чурум езугаар тургузар.»;

4) 11-ги чүүлге:

а) дараазында уткалыг ийиги кезе немээр:

«Онза байдал тыптып кээп болур а тывылган девискээрге турар организацияның удуртукчузу эргелел органны болгаш организацияның күштеринге беле турарының азы онза байдалдың бедит чурумун кириер болгаш хамаарылга кылырының деңгелин тургузар дугайында болгаш ол организацияның ажылдакчылары база ооң девискээринде турар өске-даа хамаатыларны онза байдалдардан камгала талазы-биле немелде хемчеглерни кириерин дугайында шийтири хүлээп алыр.

б) дараазында уткалыг үшкү кезекти немээр:

«Онза байдал тыптып кээп болур а тывылган девискээрге турар организацияның удуртукчузу болгаш оларга онза байдалдарны узуткаар талазы-биле ажылды кылыр кылдыр томуйлаан удуртукчу организацияның девискээринге онза байдалды болдурбас болгаш узуткаар талазы-биле ажылды чорудары дээр Россия Федерациязының хоойлужудулгазы-биле болгаш Тыва Республиканың хоойлужудулгазы-биле дүүштүр харысалгалыг болур.».

2 чүүл

Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан хүнден эгелеп күштүг болур.

Тыва Республиканың Баштыңы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай
2012 чылдың декабрь 26
№ 1704 ДХ-1

«Дириг амытаннар дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер кириеринин дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2012 чылдың ноябрь 29-та хүлээп алган

1 чүүл

1997 чылдың декабрь 25-те № 816 «Дириг амытаннар дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга («Тувинская правда», 1998 чылдың январь 20-де; 2001 чылдың май 8-те; 2005 чылдың декабрь 20-де; 2007 чылдың ноябрь 3-те; 2008 чылдың январь 31-де; 2009 чылдың апрель 9-та, июнь 23-те; 2011 чылдың январь 26-да; 2001 чылдың Тыва Республиканың Хоойлужудулгаларының чыындызы, № 2, 179 чүүл; «Шын» 2005 чылдың декабрь 6-да; 2006 чылдың май 25-те; 2007 чылдың февраль 5-те; 2009 чылдың апрель 21-де, июнь 18-те; 2011 чылдың январь 13-те) дараазында өскерил-

гелерни кириер:

1) 1-ги чүүлдүн он сески абзазын күжүр чидирген деп санаар;

2) 17-ги чүүлдүн үшкү кезеэн күжүн чидирген деп санаар;

3) 18-ки чүүлдүн дөрткү кезеэнде «контролюн» деп сөстү «федералдыг күрүнэ хайгааралының» деп сөстер-биле солуур;

4) 19-ку чүүлде:

а) ийиги кезеэнде «контролюн» деп сөстү «федералдыг күрүнэ хайгааралының» деп сөстер-биле солуур;

б) бешки кезеэнде «контролюн» деп сөстү «федералдыг күрүнэ хайгааралының» деп сөстер-биле солуур;

5) 20-ги чүүлдүн бешки кезээнде «контролюнун» деп сөстү «федералдыг күрүне хайгааралының» деп сөстөр-биле солугур;
 6) 23-кү чүүлде «контролюнун» деп сөстү «федералдыг күрүне хайгааралының» деп сөстөр-биле солугур;
 7) 24-кү чүүлдүн бирги кезээнде «контролюнун» деп сөстү «федералдыг күрүне хайгааралының» деп сөстөр-биле солугур;
 8) 25-ки чүүлдүн үшкү кезээнде «контролюнун» деп сөстү «федералдыг күрүне хайгааралының» деп сөстөр-биле солугур;
 9) 26-гы чүүлде:
 а) ийги кезээнде «контролюнун» деп сөстү «федералдыг күрүне хайгааралының» деп сөстөр-биле солугур;
 б) алдыгы кезээнде «контролюнун» деп сөстү «федералдыг күрүне хайгааралының» деп сөстөр-биле солугур;
 10) 30-ги чүүлдүн дөрткү кезээнде «контролюнун» деп сөстү «федералдыг күрүне хайгааралының» деп сөстөр-биле солугур;
 11) 36-гы чүүлде:
 а) бирги кезээниң он бирги абазында «контролюнун» деп сөстү «федералдыг

күрүне хайгааралының» деп сөстөр-биле солугур;
 б) ийги кезээниң сески абазында «контролюнун» деп сөстү «федералдыг күрүне хайгааралының» деп сөстөр-биле солугур;
 в) үшкү кезээниң күжүн чидирген деп санаар;
 12) 39-кү чүүлдүн бирги кезээнде «контролюнун» деп сөстү «федералдыг күрүне хайгааралының» деп сөстөр-биле солугур;
 13) 45-ки чүүлдүн ийги кезээниң бешки абазында «контролюнун» деп сөстү «федералдыг күрүне хайгааралының» деп сөстөр-биле солугур.

2 чүүл

Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан хүнден эгелеп күштүг болур.

Тыва Республиканың Баштыңы Ш. КАРА-ООЛ.

Кызыл хоорай

2012 чылдың декабрь 26

№ 1706 ДХ-1

«Тыва Республиканың девискээринде хамаатыларның хууда регледдеринге ыяш белеткээринин чурумун болгаш нормативтерин, ыяштан эвес арга-арыг курлавырларын белеткээринин болгаш чыырының чурумун, арга-арыгның аш-чем курлавырларын белеткээринин болгаш эм болур үнүштерин чыырының чурумун тургузарының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунун 7 чүүлүгө өскерилгелер кириеринин дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи)
 2012 чылдың ноябрь 29-та хүлээп алган

1 чүүл

2007 чылдың декабрь 28-те № 425 II «Тыва Республиканың девискээрин хамаатыларның хууда регледдеринге белеткээринин чурумун болгаш нормативтерин, ыяштан эвес арга-арыг курлавырларын белеткээринин болгаш чыырының чурумун, арга-арыгның аш-чем курлавырларын белеткээринин болгаш эм болур үнүштерин чыырының чурумун тургузарының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлунун 7 чүүлүнүн 1 кезээнге («Шына», 1 чылдың январь 15-те, сентябрь 2-де, октябрь 9-та; «Тувинская правда», 2008 чылдың январь 25-те, август 21-де, декабрь 1-де дараазында өскерилгелерни кириер:

1) ийги абзацта «170» деп саннарны «250» деп саннар-биле солугур;
 2) үшкү абзацта «25» деп саннарны «50» деп саннар-биле солугур;
 3) дөрткү абзацта «30» деп саннарны «50» деп саннар-биле солугур.

2 чүүл

Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан хүнден эгелеп күштүг болур.

Тыва Республиканың Баштыңы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай

2012 чылдың декабрь 26

№ 1708 ДХ-1

«Тыва Республикада чурттакчылыг черлерниң кызыгаарларынга регионалдыг азы муниципалдар аразының, тус чер уjur-дузалыг автомобиль оруктарының талазы-биле транспорт херекселдеринин шимчээшкенин соксадырын азы түр када кызыгаарлаарын тургузуп турар таварылгалар дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи)
 2012 чылдың ноябрь 29-та хүлээп алган

чүүл. Нити чүүлдер

Бо Хоойлу 2007 чылдың ноябрь 8-те 57-ФХ «Россия Федерациязынга автомобиль оруктарының база орук ажил-чоттазының дугайында болгаш Россия Федерациязының чамдык хоойлужулга тарынче өскерилгелер кириеринин дугайында» Федералдыг хоойлунун 30-нүн 1 кезээниң 3 пунктузунга үндези-Тыва Республикага чурттакчылыг черлерниң кызыгаарларынга регионалдыг азы муниципалдар аразының, тус чер уjur-дузалыг автомобиль оруктарының талазы-биле оон соңгаар — автомобиль оруктары транспорт херекселдеринин шимчээшкенин соксадырын азы түр када кызыгаарлаарын тургузуп турар таварылгалары турар.

чүүл. Автомобиль оруктарына транспорт аймааның шимчээшкенин соксадырын азы түр када кызыгаарлаарын доктааурар таварылгалар

Автомобиль оруктарына транспорт аймааның шимчээшкенин соксадырын азы түр када кызыгаарлаарын доктааурар таварылгалары турар.

1) автомобиль оруктарының полосалыг шыйыгларының болгаш орук кыдыының полосалыг шыйыгларының кызыгаарларынга инженер-техниктиг хандырылга четкилерин тудуп, чаартып, капитал септелгезин болгаш септелгезин кылып тура;

2) Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга органнарының, Тыва Республиканың муниципалдыг тургузулгаларының тус чер бот-башкарылга органнарының шийтирин езугаар эрттирип турар албан-езузу-биле хөй-ниити хемчеглерин азы культура-массалыг хемчеглерин (шериг парадтары, чыскаалдар, ярмаркалар) эрттирип тура;

3) албан-езузу-биле спортчу хемчеглерин эрттирип тура;

4) автомобиль оруктарын эки тудар талазы-биле ажилдарны кылып тура, кыжын ыңдыг ажилдар орук шимчээшкенин айыыл чок чоруунга айыылды тургузуп турарда;

5) бойдус болгаш техногенниг хевирлиг онза байдалдар тургустунуп келгенде болгаш (азы) оларны баш бурунгаар сагындырар сорулга-биле.

2. Регион азы муниципалдыг, тус чер уjur-дузалыг автомобиль оруктарына транспорт аймааның шимчээшкенин соксадырын азы түр када кызыгаарлаарын

Тыва Республиканың Чазаның көргени чурум езугаар доктаадып турар.

3 чүүл. Бо Хоойлунун күштүг болуп кириери

Бо Хоойлу, ону албан-езузу-биле парлаан хүнден он хонук эрткенде, күштүг бо-

луп кириер.

Тыва Республиканың Баштыңы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай

2012 чылдың декабрь 26

№ 1710 ДХ-1

Тыва Республиканың күрүне өнчү-хөреңгизин хуужударының дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи)
 2012 чылдың ноябрь 29-та хүлээп алган

Бо Хоойлунун таарыштырар чүүл болза, Тыва Республиканың күрүне өнчү-хөреңгизин хуужудуп турар үеде (моон соңгаар — Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизин хуужудары дээр) тыттып турар хамаарылгалар, а ол ышкаш оон-биле холбашкан Тыва Республиканың күрүне өнчү-хөреңгизин эргелеп-башкаар талазы-биле хамаарылгалар болур.

Тыва Республиканың күрүне өнчү-хөреңгизин хуужудары дээр, Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизин хуужудуп турар хамаарылгаларны таарыштырып турар Россия Федерациязының өске-даа нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларының приоритеттиг болурунун;

1 чүүл. Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизин хуужударының принциптери

Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизин хуужудары дараазында принциптерге үндезилеп боттандырар:

Тыва Республиканың хоойлуларының болгаш Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизин хуужудуп турар үеде тыттып турар хамаарылгаларны, а ол ышкаш Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизин эргелеп-башкаар талазы-биле оон-биле холбашкан хамаарылгаларны таарыштырып турар Тыва Республиканың өске-даа нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларының мурнунга федералдыг хоойлуларны болгаш күрүне өнчү-хөреңгизин хуужудар талазы-биле хамаарылгаларны таарыштырып турар Россия Федерациязының өске-даа нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларының приоритеттиг болурунун;

ак сеткилдиг чижилгелиг чорукту хандырырының болгаш Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизинин садып алыкчыларының дең эргезин хүлээп көөрүнүн;

Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизинин хуужудулгазын боттандырып турар үеде Тыва Республиканың күрүне эрге-чагыргазының органнарының ажил-чорудулгазының ажык болурунун;

Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизинин хуужудулга планнаашкынының;

Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизин хуужударының дугайында шийтирнни хүлээп ал турар үеде өнчү эззинин хостуг эргезинин принциптерин;

Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизинин хуужудулгазының социал-экономиктиг талазы-биле үндезилелдинин.

2 чүүл. Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизинин) бүрүн эргелери

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи):

1) бодунун бүрүн эргелеринин иштинге Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизин хуужудар талазы-биле хоойлуларны болгаш өске-даа нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларын хүлээп алыр;

2) ээлчеглиг саң-хөө чылында Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизин хуужударының программаны бадылар (моон соңгаар — хуужудулга программасы дээр);

3) эрткен чылдың дургузунда Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизин хуужутканының түнелдеринин дугайында отчетту сайгарып чугаалажыр.

3 чүүл. Тыва Республиканың күрүне эрге-чагыргазының күүсекчи органнарының бүрүн эргелери

1. Тыва Республиканың Чазы:

1) ээлчеглиг саң-хөө чылында өнчү-хөреңги хуужудулгазының программаны Тыва Республиканың Дээди Хуралына

(парламентизинге) бадылады-биле чыл санында ажилдап кылыр болгаш кириер;

2) эрткен чылдың дургузунда Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизинин хуужудулгазының түнелдеринин дугайында медээни чыл санында, март 1-ден орайтатпайн, Россия Федерациязының Чазаның азы күүсекчи эрге-чагырганың төлээлтирген федералдыг органынче кириер;

3) эрткен чылдың дургузунда Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизинин хуужудулгазының түнелдеринин дугайында отчетту чыл санында, апрель 1-ден орайтатпайн, Тыва Республиканың Дээди Хуралынче (парламентизинче) кириер;

4) Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизинин хуужудулгазының айтырылганының талазы-биле хоойлу-дүрүм актыларын үндүрер;

5) Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизинин хуужудулгазының планнаашкыны боттандырар;

6) Тыва Республиканың күрүне өнчү-хөреңгизин хуужударының негелделеринин дугайында шийтирнни хүлээп алырының чурумун тодарадыр;

7) Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизинин хуужудулгазы дээр контролду боттандырар, оон иштинде Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизинин садыг-саарылга керээлеринин негелделерин сагып (күүседип) турарын контролдаар.

2. Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизин эргелеп-башкаар талазы-биле Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының төлээлтирген органы (моон соңгаар — төлээлтирген орган дээр):

1) Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизинин хуужудулгазын Россия Федерациязының хоойлужулгазы-биле болгаш Тыва Республиканың хоойлужулгазы-биле дүүштүр боттандырар, Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизин хуужударына белеткээр болгаш Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизин хуужударының негелделеринин дугайында шийтирлеринин күүселдезин хандырыр;

2) Тыва Республиканың өнчү-хөреңги болгаш өске-даа эргелерин болгаш хоойлу езугаар эрге-ажыктарын камгалаарын доктааттырган чурум езугаар боттандырар;

3) Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизинин хуужудулгазының талазы-биле Россия Федерациязының хоойлужулгазында болгаш Тыва Республиканың хоойлужулгазында көрдүнген өске-даа бүрүн эргелерни боттандырар.

4 чүүл. Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизинин хуужудулгазының планнаашкыны

1. Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизинин хуужудулгазының планнаашкыны Тыва Республиканың Чазы боттандырар.

Тыва Республиканың өнчү-хөреңгизинин хуужудулгазының планнаашкыны бо Хоойлу-биле доктаадып тургускан дүрүмнерге дүүштүр хуужудулгага кириер уjurлуг Тыва Республиканың бүгү өнчү-хөреңгизинге хамаарыштыр боттандырар.

Хуужудулга программаның төлөвиленин ажилдап кылырын ээлчеглиг саң-хөө чылында хуужудулга талазы-биле республиканың күрүне политиказының кол-кол угланышкынынна, Тыва Республиканың социал-экономиктиг хөгжүлдээниң баш бурунгаар санаашкынына, Тыва Республиканың Чазаның шийтирлерин-биле тодараттырган программаларга болгаш сорулгаларга (оон иштинде эрткен чылда

2. Дээди Хуралдың болгаш мун
дыг тургузугларның Чөвүлелинин

ур-дедир ажил-чорудулгазын Дээди төлээлерин муниципалдыг тургузун Чөвүлелин ажилына болгаш талдыг тургузулганын Чөвүлелин эргелиг башкарылга органны-алдарына, конференцияларга бол-униналдыг тургузулганын инни органиастап турар өске-даа еринге кириштирер арга-биле ыраар. Тыва Республиканын Баш-төлээлери муниципалдыг тургу-ын Чөвүлелин, ооң башкарылга-рынын болгаш күүсекчи органны-л-чорудулгазын дугайында эрге-ла документилен болгаш медээ-ар болгаш алыр эргелиг.

ул. Тыва Республиканын Баштыңи-ниналдыг тургузулганын Чөвүл-удур-дедир ажил-чорудулгазын иле бүрүн эргелери
Тыва Республиканын Баштыңи-илдыг тургузулганын Чөвүлели-р-дедир ажил-чорудулгазын та-е бүрүн эргелеринге дараазында камааржыр:

муниципалдыг тургузулганын-иң төлээлерин тус чер бот-газынын адырынга хамаарышкан-р талазы-биле Тыва Республика-ативтиг хоойлу-дүрүм актыларын-дерин ажилдап кылырынга болгаш-чугаалажырынга кириштирери;
чер бот-башкарылгазынын ады-маарышкан айтырыглар талазы-а Республиканын хоойлуларынын-дерин муниципалдыг тургузу-Чөвүлелинче, айтыкан хоойлу-дерин Тыва Республиканын Баш-Республиканын Дээди Хуралынче-изинче) кириринге чедир, сайга-ажыры-биле чорудары;
Тыва Республиканын Баштыңи-и муниципалдыг тургузулганын-че Тыва Республиканын Башты-гаш муниципалдыг тургузулгари-пелин доктаамал удур-дедир-улгазын хандыры-биле бо-кезээ-биле дүүштүр чорудары;
Республиканын Баштыңи-и бол-циналдыг тургузулганын-и доктаамал удур-дедир ажил-ч-хандыры-биле Тыва Республиканын-и төлээлерин муниципалдыг тур-Чөвүлелин ажилына болгаш-и тургузулганын Чөвүлелин эргелиг башкарылга органны-алдарына, конференцияларга-униналдыг тургузулганын-и органиастап турары өске-даа-нге киржир арга-биле боттан-а Республиканын Баштыңи-и муниципалдыг тургузулганын-и, ооң башкарылга органны-күүсекчи органны-и ажил-и-и дугайында эргежок чугула-ерни болгаш медээлерни айты-алыр эргелиг.

Тыва Республиканын Чазаанын-ыг тургузулганын Чөвүлели-едир ажил-чорудулгазын та-үрүн эргелери

Республиканын Чазаанын мун-ургузулганын Чөвүлели-биле ажил-чорудулгазын тала-үрүн эргелеринге дараазында-ааржыр:

ниналдыг тургузулганын-и төлээлерин тус чер бот-зынын айтырыгларынын, ооң-ва Республиканын муниципал-ларынын санажылгалыг бюджет-ынын деңгелин тодарадыры-азынын, а ол ышкаш Тыва Рес-муниципалдыг тургузулгари-галыг бюджет хандырылганын-критерийлеринин талазы-биле-ликанын нормативтиг хоойлу-арынын төлөвилелдерин ажил-га кириштирери;

ниналдыг тургузулганын-и төлээлерин Тыва Респуб-ипалдыг тургузулганын, му-

ниналдыг тургузулганын Чөвүлелин-деткимче көргүзүрүнүн айтырыгларын сай-гарып көөрүнче кириштирери;

3) муниципалдыг тургузулганын Чө-вүлелин төлээлерин Тыва Республиканын-Чазаанын тургузулганын дүүштүрер болгаш-чөвүлөкчи органны-и ажилына ки-риштирери;

4) тус чер бот-башкарылгазынын бай-далынын болгаш Тыва Республикага тус-чер бот-башкарылгазын хөгжүдери-и дугайында муниципалдыг тургузулганын-Чөвүлелин илеткелдерин көөрү;

5) тус чер бот-башкарылгазынын ады-рынга хамаарышкан Тыва Республиканын-хоойлужудулгазын сайзырадыр талазы-би-ле муниципалдыг тургузулганын Чөвүлели-ниң саналдарын сайгарып көөрү;

6) муниципалдыг тургузулганын Чө-вүлелинге медээ талазы-биле, организас-методиктиг, экономиктиг деткимче көр-гүзүрүн органиастаар;

7) муниципалдыг тургузулганын Чөвүлелин ажилына болгаш муниципалдыг тур-гузулганын Чөвүлелин чөвүлээр эргелиг-башкарылга органны-и хуралдарына, конференцияларына болгаш муниципал-дыг тургузулганын Чөвүлелин органи-астап турары өске-даа хемчеглеринге кир-жири-биле чорудары болур.

6 чүүл. Күрүне эрге-чагыргазынын ор-ганны-и болгаш муниципалдыг тур-гузулганын Чөвүлелин удур-дедир ажил-чорудулгазын хевирлери

Күрүне эрге-чагыргазынын органны-и болгаш муниципалдыг тургузулганын-Чөвүлелин удур-дедир ажил-чорудулга-зын дараазында хевирге боттандыраар:

1) тус чер бот-башкарылгазынын ады-рынга хамаарышкан айтырыглар талазы-би-ле медээ солчулганы;

2) Тыва Республиканын муниципалдыг тургузулганын деткиринге приоритеттиг бо-луп турар угланышкыннары, муниципалдыг тургузулганын Чөвүлелин ажилдап кылган-сүмелерин тодарадыр турда, күрүне эрге-ча-гыргазынын органны-и учеду;

3) тус чер бот-башкарылгазынын ады-рынга хамаарышкан айтырыглар талазы-би-ле Тыва Республиканын план езугаар бол-гаш баш бурунгаар кылган документилен боттандыраар талазы-биле каттышкан ажил-чорудулганы органиастаар;

4) Тыва Республиканын девискээринде турар күүсекчи эрге-чагырганын федерал-дыг органны-и девискээр органны-биле, тус чер бот-башкарылга органны-биле, муниципалдыг тургузулганын чагыс-аай бүгү-Россия каттыжышкыны-биле, Россия Федерациязынын өске-даа субъек-тилеринин муниципалдыг тургузулганын чөвүлелдери-биле, хей-ниити органи-зациялары болгаш ассоциациялары-биле, тус-чер бот-башкарылгазынын адырынга ха-маарышкан айтырыглар талазы-биле даш-тыкы партнерлар-биле хамаарылгаларына ажил-чорудулгаларын дүүштүрер;

5) тус чер бот-башкарылгазынын ады-рынга хамаарышкан айтырыглар талазы-би-ле каттышкан хемчеглерни органиастаар;

6) Тыва Республикага тус чер бот-башкарылгазынын күрүне деткимчезинин-үр хуусаалыг азы ведомствонун тускай-сорулгалыг программасын ажилдап кылы-рынга болгаш боттандырылганын киржир;

7) Тыва Республикага тус чер бот-башкарылгазынын адырынга хамаарышкан айтырыглар талазы-биле Тыва Респуб-ликанын хоойлуларын болгаш нормативтиг-хоойлу-дүрүм актыларын ажыглаарынын-практиказын органиастаар болгаш анали-зин кады боттандыраар арга-биле.

7 чүүл. Бо Хоойлунун күштүг болуп ки-рери

Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле пар-лаан хүнден эгелеп күштүг болур.

Тыва Республиканын Баштыңи-Ш. КАРА-ООЛ.

Кызыл хоорай
2012 чылдың декабрь 26
№ 1714 ДХ-1

Тыва Республиканын муниципалдыг тургузулганын тус чер бот-башкарылга органны-и арага продукциязын үүрмектеп-садарына хоруушкунну тургузар талазы-биле күрүненин чамдык-бүрүн эргелерин дамчыдып бээриниң дугайында

Тыва Республиканын Дээди Хуралы (парламентизи) 2012 чылдың ноябрь 29-та хүлээп алган

Бо Хоойлу Россия Федерациязынын Конституциязы-биле болгаш федералдыг-хоойлулар-биле дүүштүр арага продукция-зын үүрмектеп садарына хоруушкунну тургузар талазы-биле Тыва Республиканын-тус чер бот-башкарылга органны-и бээр күрүненин чамдык бүрүн эргелерин, күрүненин чамдык бүрүн эргелерин бээр эргелерин тус чер бот-башкарылга орг-нанын боттандырылганын контролон, а ол ышкаш күрүненин бүрүн эргелерин-күүседирин түр соксадырын болгаш сокса-дырынын үндэзиннерин тодарадыр турар.

1 чүүл. Тус чер бот-башкарылга орг-нанын дамчыдып турар күрүненин чам-дык бүрүн эргелери

1. Тыва Республиканын хоорай болгаш-суурларынын тус чер бот-башкарылга ор-ганны-и (моон сонгаар — тус чер бот-башкарылга органны-и дээр) арага про-дукциязын үүрмектеп садарына хоруушкунну тургузар талазы-биле күрүненин чамдык-бүрүн эргелерин (моон сонгаар — күрүне-бүрүн эргелери дээр) дамчыдып бээр.

2. Тус чер бот-башкарылга органны-и күрүне бүрүн эргелерин тодаргай эвес-хуусаада бээр.

2 чүүл. Күрүненин бүрүн эргелерин бээр Тыва Республиканын муниципалдыг тургузулганынын, тус чер бот-башкарылга органны-и даңзызы

Бо Хоойлу-биле күрүненин бүрүн эр-гелерин Тыва Республиканын дараазында муниципалдыг тургузулганынын тус чер бот-башкарылга органны-и бээр: көдээ болгаш хоорай хевирлиг суурларга.

3 чүүл. Күрүненин чамдык бүрүн эр-гелерин боттандыраарына эргежок чугула-акша-хөреңгилер

1. Тус чер бот-башкарылга органны-и дамчыдып берген күрүненин бүрүн эргелерин боттандыраары-биле Тыва Рес-публиканын республика бюджетинден суб-венцияларны бээр (моон сонгаар — суб-венциялар дээр).

2. Субвенцияларнын ниити хемчээлин Тыва Республикага арага продукциязын үүрмектеп садарына хоруушкунну тургузар талазы-биле күрүненин бүрүн эргелерин боттандыраары-биле Тыва Республиканын муниципалдыг тургузулганына субвенция-ларнын ниити хемчээлин тодарадырынын-нормативтерин санаарынын методиказынга дүүштүр бо хоойлука капсырылга езугаар тодарадыр.

3. Күрүненин бүрүн эргелерин боттан-дыраары-биле берип турар акша-хөреңгилер тускай сорулгалыг болур болгаш оларны сорулгазында өскээр ажыглаан туруп бол-бас.

4 чүүл. Күрүненин бүрүн эргелерин бот-тандырып турда тус чер бот-башкарылга органны-и эргелери болгаш хүлээлге-лери

1. Тус чер бот-башкарылга органны-и күрүненин бүрүн эргелерин боттандырып турар, дараазында эргелерлиг болур:

1) күрүне бүрүн эргелерин боттанды-раар айтырыглар талазы-биле Россия Феде-рациязынын хоойлужудулгазынга болгаш Тыва Республиканын хоойлужудулгазынга удурланышкан болбайн турар, муниципал-дыг хоойлу-дүрүм актыларын хүлээп алыр, арага продукциязын үүрмектеп садарына хоруушкунну тургузар;

2) күрүненин бүрүн эргелерин боттан-дыраар айтырыглар талазы-биле методиктиг-дузаны көргүзери дээр Тыва Республи-канын Чазаанче делегн кириер;

3) күрүненин бүрүн эргелерин боттан-дыраары-биле эргежок чугула медээлерни айтыраар болгаш алыр;

4) муниципалдыг тургузулганын уставы-биле көрдүнгөн таварылгаларда болгаш

чурум езугаар күрүненин бүрүн эргелерин боттандыраары-биле боттун материалдыг-курлавырларын болгаш саң-хөө акша-хөреңгилерин немей ажыглаар.

2. Тус чер бот-башкарылга органны-и дараазында хүлээлгелерлиг:

1) Россия Федерациязынын хоойлужу-дулгазы-биле болгаш Тыва Республиканын хоойлужудулгазы-биле дүүштүр күрүненин бүрүн эргелерин боттандыраар;

2) күрүненин чамдык бүрүн эргелерин боттандырып тура, эрттирген хажыды-ышкыннары чайладыры-биле Тыва Респу-бликанын күрүне эрге-чагырга органны-и берген бижимел сагындырылганын күү-седир;

3) күрүненин чамдык бүрүн эргелерин боттандырып тура, федералдыг хоойлужу-дулга-биле болгаш Тыва Республиканын хоойлужудулгазы-биле көрдүнгөн өске-даа хүлээлгелерни күүседир;

4) күрүненин бүрүн эргелерин боттан-дыраары-биле Тыва Республиканын рес-публика бюджетинден үндүргөн саң-хөө акша-хөреңгилерин тускай сорулгазында өскээр ажыггалын болдурбас.

3. Тус чер бот-башкарылга органны-и күрүненин бүрүн эргелерин боттандыраары дээр күштүг болуп турар хоойлужудулга-биле дүүштүр харысалгалыг болур.

5 чүүл. Тус чер бот-башкарылга орг-наны күрүненин бүрүн эргелерин боттан-дырып турда Тыва Республиканын эргелери болгаш хүлээлгелери

1. Тыва Республиканын Чазаа:

1) тус чер бот-башкарылга органны-и күрүненин бүрүн эргелерин боттанды-раарын, а ол ышкаш ол сорулгаларга берген саң-хөө акша-хөреңгилерни ажыглаарын-контрольдаар;

2) тус чер бот-башкарылга органны-и күрүненин бүрүн эргелерин боттанды-раарынын айтырыгларына хамаарыштыр аас-биле болгаш бижимел медээни айтыраар болгаш алыр;

3) тус чер бот-башкарылга органны-и күрүненин бүрүн эргелерин боттанды-раарынын айтырыгларына хамаарыштыр нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларын үндүрер;

4) тус чер бот-башкарылга органны-и азы албан-дужаалдыг кижилерин күрүненин чамдык бүрүн эргелерин боттан-дыраарынын айтырыгларына хамаарыштыр хоойлулар негелделерин хажытканын иле-реткен таварылгада, ындыг хажыдышкын-нары чайладыр талазы-биле бижимел са-гындырылганын бээр;

5) хоойлужудулга-биле көрдүнгөн өске-даа бүрүн эргелерни боттандыраар.

2. Тыва Республиканын Чазаанын хү-лээлгелери:

1) күрүненин бүрүн эргелерин боттан-дыраар айтырыглар талазы-биле тус чер бот-башкарылга органны-и методиктиг-дузаны көргүзери;

2) тус чер бот-башкарылга органны-и болгаш албан-дужаалдыг кижилерге, оларнын бижимел дилээ-биле, күрүненин бүрүн эргелерин боттандыраарына эргежок чугула документилен болгаш материал-дарны таныштыраар.

6 чүүл. Дамчыдып берген күрүненин бүрүн эргелерин тус чер бот-башкарылга органны-и боттандырып турарын кон-трольдаары болгаш күрүненин бүрүн эрге-лерин боттандырып турарынын дугайында тус чер бот-башкарылга органны-и от-четтаарынын чуруму

1. Тус чер бот-башкарылга органны-и күрүненин бүрүн эргелерин боттанды-раары дээр контролду Тыва Республи-канын Чазаа, Тыва Республиканын Саң-хөө-ямызы болгаш Тыва Республиканын Ча-заанын бүрүн эрге бергени Тыва Респуб-ликанын күүсекчи эрге-чагырга органны-и, дараазында хевирлерге боттандыраар:

1) тус чер бот-башкарылга органны-и ажил-чорудулгазынын хыналдазын чо-рудар;

2) тус чер бот-башкарылга органнын албан-дужалдыг кижилеринин отчеттарын дыннаар;

3) федералдыг хоойлуларның болгаш Тыва Республиканың хоойлуларының негелдерин хажытканы илереттинген таварылгада, суд чуруму-биле хомудал кириген туруп болур, күүседире албан болур бижимел сагындырыгларны чорудар;

4) эргежок чугула медээлер бээр дугайында тус чер бот-башкарылга органнынче бижиктерни чорудар.

2. Тус чер бот-башкарылга органнын күрүнениң чамдык бүрүн эргелерин боттандыры-биле аңгылаттынган саң-хөө акша-хөреңгилерни ажыглаанының дугайында отчетту Тыва Республиканың Саң-хөө яамызынче доктааткан хевир-биле болгаш Тыва Республиканың сырый каттыштырган бюджетиниң күүселдезиниң дугайында отчеттарны бээр кылдыр тургускан хуусааларда кириер.

7 чүүл. Тус чер бот-башкарылга органнын күрүнениң бүрүн эргелерин боттандыры-биле соксадырының чуруму болгаш негелдези

1. Тус чер бот-башкарылга органнын дамчыткан күрүнениң бүрүн эргелерин боттандыры-биле дараазында байдалдарда соксаткан туруп болур:

1) тус чер бот-башкарылга органнын дамчыткан күрүнениң бүрүн эргелерин ажыктыг эвес кылдыр күүсеткенде;

2) дамчыткан күрүнениң бүрүн эргелерин боттандыры-биле Тыва Республиканың республика бюджетинден тус чер бюджеттеринге берип турар саң-хөө акша-хөреңгилерни тус чер бот-башкарылга органнын тускай сорулгазындан өскээр

ажыглаанда;

3) дамчыткан күрүнениң бүрүн эргелерин боттандырып тура, Россия Федерациязының хоойлужудулгазын болгаш Тыва Республиканың хоойлужудулгазын тус чер бот-башкарылга органнын хажытканда;

4) күрүнениң бүрүн эргелерин боттандыры-биле холбашкан тус чер бот-башкарылга органнын актыларын суд күш чок деп санаанда.

2. Дамчыткан күрүнениң бүрүн эргелерин тус чер бот-башкарылга органнын боттандыры-биле соксадырының дугайында шийтирн Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) Тыва Республиканың Баштыңының — Чазаның Даргазының саналдап киригени-биле Тыва Республиканың хоойлужудулгазы-биле дүүштүр хүлээп алыр.

8 чүүл. Бо хоойлунуң күштүг болуп кириер болгаш ону күштүг кылдыр кириери

Бо хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан хүнден эгелеп күштүг болур болгаш, бир эвес айыткан хоойлу-биле күрүнениң чамдык бүрүн эргелерин тус чер бот-башкарылга органнын боттандыры-биле тус чер бюджеттеринге субвенциялар бээр көрдүнген болза, ону чылдың-на элчеглиг саң-хөө чылында болгаш планныг үеде Тыва Республиканың республика бюджетиниң дугайында Тыва Республиканың хоойлузу-биле күштүг кылдыр кириер.

Тыва Республиканың Баштыңы Ш. КАРА-ООЛ.

Кызыл хоорай

2012 чылдың декабрь 26.

№ 1716 ДХ-1

«Тыва Республиканың муниципалдыг тургузууларының тус чер бот-башкарылга органнынче арага продукциязын үүрмектеп садарында хоруушкунну тургузар талазы-биле күрүнениң чамдык бүрүн эргелерин дамчыдып бээриниң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга капсырылган

Арага продукциязын үүрмектеп садарында хоруушкунну тургузар талазы-биле чарыгдалдарны боттандыры-биле муниципалдыг тургузууларның тус чер бот-башкарылга органнынче эргежок чугула субвенцияларның чыл дургузунда нормативин санаарының МЕТОДИКАЗЫ

Арага продукциязын үүрмектеп садарында хоруушкунну тургузар талазы-биле күрүнениң чамдык бүрүн эргелерин боттандыры-биле Тыва Республиканың муниципалдыг тургузууларының тус чер бот-башкарылга органнынче эргежок чугула субвенцияларның чылда нормативин дараазында формула-биле тодарадыр:

$P = 1000 \times K$, мында:

СУБ

P - субвенцияларның хемчээли;

СУБ

K - күрүнениң чамдык бүрүн эргелерин боттандырып турар муниципалдыг тургузууларның саны.

Тыва Республиканың чамдык хоойлужудулга актыларынче өскерилгелер кириериниң дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2012 чылдың ноябрь 29-та хүлээп алган

1 чүүл

2008 чылдың апрель 21-де № 702 УХ-1 «Тыва Республиканың күрүне эрге-чагыргазының органнын боттандыры-биле дамчыткан, чурттаар оран-сава төлөвиринге болгаш коммунал дузазынга хамаарыштыр социал деткимче хемчеглерин көргүзер талазы-биле Россия Федерациязының күрүнениң чамдык бүрүн эргелерин Тыва Республиканың муниципалдыг районнарының болгаш хоорай округтарының тус чер бот-башкарылгазының органнынче дамчыдып бээриниң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга («Тувинская правда», 2008 чылдың май 26-да; «Шын», 2008 чылдың май 20-де) дараазында өскерилгелерни кириер:

1) 4-кү чүүлде:

а) адында «Даргазының» деп сөстү «Баштыңының — Даргазының» деп сөстөр-биле солугур;

б) 1 кезээнде «Даргазы» деп сөстү

«Баштыңы — Даргазы» деп сөстөр-биле солугур;

в) 2 кезээнде «Даргазы» деп сөстү «Баштыңы — Даргазы» деп сөстөр-биле солугур;

2) 9-кү чүүлдүн 2 кезээнде «Даргазының» деп сөстү «Баштыңының — Даргазының» деп сөстөр-биле солугур.

2 чүүл

2011 чылдың июнь 30-де № 740 ДХ-1 «Тыва Республиканың административтиг комиссияларын тургузарының, организастаарының болгаш ажил-чорудулгазын хандыраар талазы-биле күрүнениң чамдык бүрүн эргелерин Тыва Республиканың муниципалдыг тургузууларының тус чер бот-башкарылга органнынче дамчыдып бээриниң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга («Тувинская правда», 2011 чылдың июль 14-те «Шын», 2011 чылдың июль 19-та; 7 чүүлүнүн 2 кезээнде, «Дар-

газының» деп сөстү «Баштыңының — Даргазының» деп сөстөр-биле солугур, өскерилгени кириер.

3 чүүл

2005 чылдың декабрь 28-те № 1564 УХ-1 «өскүс уругларга болгаш ада-иезиниң хайгааралы чок арткан уругларга күрүне хандырылганын болгаш социал деткимчениң хемчеглерин көргүзер талазы-биле Тыва Республиканың күрүнениң чамдык бүрүн эргелерин Тыва Республиканың муниципалдыг районнарының болгаш хоорай округтарының тус чер бот-башкарылгазының органнынче дамчыдып бээриниң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга («Тувинская правда», 2005 чылдың декабрь 30-де; 2007 чылдың август 2-де; 2008 чылдың август 21-де; 2009 чылдың апрель 9-та; 2010 чылдың май 6-да; 2011 чылдың ноябрь 19-та; «Шын», 2007 чылдың август 2-де; 2008 чылдың сентябрь 2-де; 2009 чылдың апрель 14-те; 2010 чылдың май 13-те; 2011 чылдың ноябрь 19-та) 11 чүүлүнүн 2 кезээнде, «Даргазының» деп сөстү «Баш-

«Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга 6 чүүлүнге өскерилгелер кириериниң дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2012 чылдың декабрь 25-те хүлээп алган

1 чүүл

2001 чылдың февраль 5-те № 777 «Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга («Тувинская правда», 2001 чылдың июль 31-де; 2004 чылдың январь 22-де, июнь 6-да; 2006 чылдың август 3-те; 2007 чылдың июнь 28-те; 2008 чылдың январь 15-те; 2010 чылдың февраль 25-те; 2011 чылдың май 19-та; «Шын», 2001 чылдың август 2-де; 2004 чылдың январь 29-та; 2006 чылдың август 26-да, ноябрь 25-те; 2008 чылдың январь 22-де; 2010 чылдың январь 19-та; 2011 чылдың май 19-та) 6 чүүлүнүн 12 пунктузунга дараазында өскерилгелерни кириер:

1) бирги домакты дараазында эдилге-биле бижири:

«12. Комиссияга политиктиг партия бүрүзүнүн, соңгулда каттыжышкыны бүрү-

түңүң, өске хөй-ниити каттыжышкыны саналдап киригени-биле комиссия дылаар эргелиг бирден эвээш эвес нүн томуйлаан бооп болур.»;

2) ийги домакка «, Россия Федерациязының хамаатыларының соңгу гелериниң болгаш референдумга эргезиниң кол-кол магадылалдары гайында» Федералдыг хоойлунун 2 нүн 4 пунктузу-биле көрдүнген талардан аңгыда,» деп сөстөрни нем:

2 чүүл

Бо Хоойлу, ону албан-езузу-биле парлаан хүнден он хонук эрткенде күлүп кириер.

Тыва Республиканың Баштыңы Ш. КАРА-ООЛ.

Кызыл хоорай

2013 чылдың январь 11

№ 1748 ДХ-1

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ КОНСТИТУЦИЯ ХООЙЛУЗУ

Тыва Республиканың «Чер дугайында» Конституция хоойлузунун 13² чүүлүнге өскерилге кириериниң дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2012 чылдың декабрь 25-те хүлээп алган

1 чүүл

2004 чылдың ноябрь 27-де № 886 УХ-1 Тыва Республиканың «Чер дугайында» Конституция хоойлузунун 13² чүүлүнге («Шын», 2004 чылдың декабрь 16-да; 2007 чылдың июнь 5-те; 2008 чылдың май 15-те; 2009 чылдың январь 20-де, март 12-де, апрель 21-де, июль 28-те; 2011 чылдың февраль 17-де, апрель 9-та, июнь 21-де, декабрь 31-де; 2012 чылдың июнь 21-де, июль 10-да; «Тувинская правда», 2005 чылдың март 25-те, декабрь 30-де; 2007 чылдың июнь 5-те; 2008 чылдың апрель 29-та; 2009 чылдың январь 30-де, апрель 9-та, июль 30-де; 2011 чылдың февраль 17-де, апрель 12-де, июнь 21-де, декабрь 30-де; 2012 чылдың июль 10-да; Тыва Республиканың нормативтиг хоойлу-дүрүм актылары, 2012 чылдың июнь 19-та), ону дараазында эдилге-биле бижири, өскерилгени кириер: «Инвалид уруглуг, бо чүүлдүн 1 кезээ-биле дүүштүр чер участоктары берген

өг-бүлелерни тус чер бот-башкарылга органнын чуртталга бажың-балгаттарга реглеп турар кижилериниң санында кааптар.».

2 чүүл

1. Бо Конституция хоойлузу ону езузу-биле парлаан хүнден он хонук кенде күштүг болуп кириер.

2. 2004 чылдың ноябрь 27-де УХ-1 «Чер дугайында» Тыва Республиканың Конституция хоойлузунун 13² чүүлүнүн 8 кезээнин ийги абзазының күжү (б) ституция хоойлузунун эдилгези-биле чылдың июль 17-ден эгелеп тыптып хоойлу-дүрүм хамаарылгаларына ыштыр тараар.

Тыва Республиканың Баштыңы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай

2013 чылдың январь 11

№ 1730 ДХ-1

ШЫН

ТУРГУЗУКЧУЗУ: Тыва Республиканың Информатизация болгаш харылзаа яамызы.

Кол редактор И.М. ДАМБА-ХУУРАК.

Индекс 667000. Кызыл хоорай, Красноармейская, 100.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ ТЕЛЕФОННАРЫ: кол редактор—2-01-35, хүлээп алышкын өрээли — 2-30-69, редакторнун оралакчызы — 2-19-87, бухгалтерия — 2-17-91. КИЛДИСТЕР: нитилел-политиктиг — 2-18-10, культура, өөрөдиге, көдээ ажил-агы — 2-03-88, чагаа — 2-17-09, реклама — 2-17-09, очулга — 2-03-87, үлетпүр — 2-40-77. тел/факс (394-22) 2-17-94. Солун келбейн барганда, 3-14-94 телефонче долгаар. Неделяда үш катап үнер. Хемчээли парлаан 2 ама. Тираж 7500. Чагыр 7. Номерни парлагаче дужааганы: график езуугаар — 21.00, херек кырында — 13.00.

Расч. счет № 40603810400000000263 Корр.счет № 30101810500000000735 БИК 049304735 ИНН 1701008465 КПП 170101001 ОАО АБ «Народный Банк Республики Тыва» г. Кызыл. Харылзаа, информация технологиялары болгаш массалыг коммуникациялар адыр хайгаарал талазы-биле федералдыг албанын Тыва Республика талазы-биле эрге № ТУ17-00068. Индекс 11530, 31730. «Тываполиграф» ААН-ге парлаан. (Кызыл, Щетинкин болгаш Кравченко, 1). Солунда парлааттынган мате риалдарның авторларының бодалдары редакцияны дуннадылары дээш авторлар боттары харылаар.